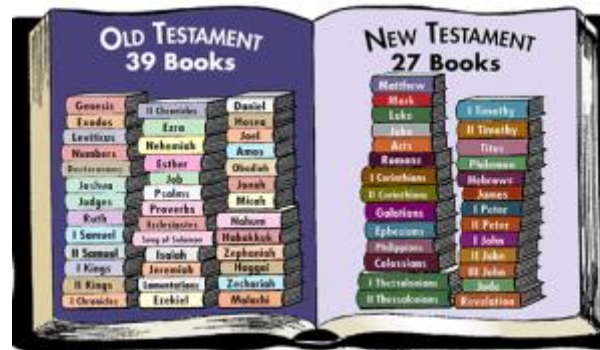

Wie het die Bybel saamgestel (watse boeke moet in en watter nie)?

"Die hele Skrif is deur God ingegee..." (2 Timoteus 3:16).

Bron: <http://baptistekerkkemptonpark.wordpress.com/2012/07/17/hoe-om-te-volhard-in-die-bediening-deel-2/>

Wat sal 'n prediker met 'n lae siening van die Skrif doen wanneer hy deur vals leraars bedreig word, of as hy vervolgd word? Hy sal die Skrif kompromiteer. Of hy sal vlug. Hy sal nie onwrikbaar vasstaan vir iets wat hy nie met sy hele hart glo nie. Daarom is dit so belangrik dat Timoteus 'n hoë siening van die Skrif moet hê as hy gaan vasstaan. En net soos Timoteus moet jy vir dieselfde rede 'n hoë siening van die Skrif hê.

'n Hoë siening van die Skrif onder meer sal beteken dat jy glo die Bybel is duidelik en noodsaaklik. Vandag gaan ons sien hoe belangrik dit is dat jy die regte *Skrif* moet glo. 'n Ander term wat hier gebruik kan word is: [iii] Die kanon van die Skrif. Die kanon verwys eenvoudig na die maatstaf waarvolgens ons ons lewens moet inrig. Maar wat is die boeke waarvolgens ons moet lewe? Hoe weet ons of ons Bybel die regte boeke in het? Wat is die *Skrif* wat deur God ingegee is (3:16)? In die konteks is Paulus se woord 'Skrif' meesal 'n verwysing na die Ou Testament. Paulus erken dus hier dat die hele Ou Testament die Woord van God is. Ons lees dikwels hoe die profete in die Ou Testament hulle sinne sou begin met die frase: So spreek die Here. Petrus verduidelik: "terwyl julle veral dít moet weet, dat geen profesie van die Skrif 'n saak van eie uitlegging is nie; geen profesie is ooit deur die wil van 'n mens voortgebring nie,

maar, deur die Heilige Gees gedrywe, het die heilige mense van God gespreek.” (2 Petrus 1:20-21). Hieruit is dit duidelik genoeg dat die profete se woorde eintlik GóD se woorde is. In die Nuwe Testament is daar ongeveer 295 aanhalings uit die Ou Testament. Nie één keer word die apokriewe (buite-Bybelse boeke wat met die geskiedenis van die antieke Bybelse wêreld te doen het) aangehaal as Skrif nie. Net een keer word die apokriewe in Judas 14-15 aangehaal, maar dáár word dit as ’n illustrasie gebruik. Judas sê nêrens dat die woorde uit Henog *Skrif of God se Woord* is nie. Hy sê nie eers: “Daar staan geskrywe” nie.

Verder lees ons hoe Jesus die Ou Testament as Skrif aanvaar het. In Lukas 11:51 sê Jesus dat die Jode en hul leiers verantwoordelik is vir die dood van God se profete, “van die bloed van Abel af tot op die bloed van Sagaría wat omgekom het tussen die reukaltaar en die huis van God...” Soos in ons Ou Testament, is Genesis die eerste boek in die Hebreeuse Ou Testament. Alhoewel die Hebreeuse Bybel al die boeke van óns Ou Testament het, verskil die volgorde. Die laaste boek in die Hebreeuse Ou Testament is nie Maleagi nie, maar 2 Kronieke. In Genesis word Abel vermoor en in 2 Kronieke word Sagaria tussen die reukaltaar en die heiligdom vermoor (sien [Genesis 4:8-10](#), [2 Kronieke 24:20-22](#)). Wat Jesus dus sê is dat die Jode vir die moord op al die profete – van die begin tot einde van die Ou Testament (Genesis tot 2 Kronieke) – verantwoordelik is. Jesus erken die Ou Testament soos wat ons dit ken.^[1] Lukas 24:27 sê: “En Hy het begin van Moses en al die profete af en vir hulle uitgelê in al die Skrifte die dinge wat op Hom betrekking het.” Moses en profete word hier beskou as ’n opsomming vir *al die Skrifte* – die hele Ou Testament. Volgens die vroeë Joodse geskiedkundige, Josefus, was daar geen ware profete en byvoegings tot die Ou Testament na die tyd van koning Ahasveros nie (Grudem, W; *Systematic Theology*; Inter-Varsity Press; NOTTINGHAM; 1994, 2000; p.56). Die laaste van die Ou Testament boeke was om en by teen 435 v.C. klaar geskryf.

Hoe weet ons die Nuwe Testament bestaan uit die regte boeke? Paulus se woorde in 3:16 verwys nie net na die Ou Testament nie. Die Skrif hier sluit Paulus se eie briewe in. 2 Timoteus is die laaste van Paulus se briewe. Die vroeë kerk het reeds Paulus se ander briewe as Skrif erken. Petrus sê: “En ag die lankmoedigheid van onse Here as saligheid, soos ons geliefde broeder Paulus ook met die wysheid wat aan hom gegee is, aan julle geskryf het, net soos in al die briewe. Hy spreek daarin oor hierdie dinge, waarvan sommige swaar is om

te verstaan, wat die ongeleerde en onvaste mense verdraai, net soos die ander Skrifte, tot hul eie verderf." (2 Petrus 3:15-16). Let op dat die ongeleerde mense Paulus se briewe verdraai net soos *die ander Skrifte*. Petrus plaas Paulus se briewe op gelyke vlak met die Ou Testamentiese Skrif. Ons moet ook erken dat die Nuwe Testament Skrif is as ons daaraan dink dat die beloftes van God (Ou Testament) *sowel as* die vervulling daarvan (Nuwe Testament) geïnspireer is. Verskeie ander verse wys vir ons dat dít wat die apostels geskryf het die Woord van God is.

"*maar die Trooster, die Heilige Gees, wat die Vader in my Naam sal stuur, Hy sal julle alles leer en sal julle herinner aan alles wat Ek vir julle gesê het.*" (Johannes 14:26). Die Heilige Gees het die apostels aan Jesus se woorde herinner. Wat die apostels dus neergeskryf het was nie bloot hulle eie woorde nie, maar Jesus s'n.

"*En hulle het volhard in die leer van die apostels...*" (Handelinge 2:42). Die vroeë Christene het die apostels se lering as gesaghebbend aanvaar.

"*As iemand meen dat hy 'n profeet of 'n geestelike mens is, moet hy erken dat wat ek aan julle skrywe, bevele van die Here is.*" (1 Korintiërs 14:37). Wat Paulus in sy Korintiër-brief geskryf het is die bevele van God. Sy woorde is in effek God se woorde.

"*aangesien julle 'n bewys soek van Christus wat in my spreek, en Hy is teenoor julle nie swak nie, maar kragtig onder julle.*" (2 Korintiërs 13:3).

"*gebou op die fondament van die apostels en profete, terwyl Jesus Christus self die hoeksteen is*" (Efesiërs 2:20). Die lering van die Ou Testament (die profete) en die Nuwe Testament (die apostels) is dít waardeur die kerk groei en waarop die kerk gebou is. Hier sien ons duidelik dat die apostels en die profete se woorde Gód se woorde is.

"*Daarom dank ons God ook sonder ophou dat, toe julle die woord van God ontvang het wat deur ons verkondig is, julle dit aangeneem het nie as die woord van mense nie, maar, soos dit waarlik is, as die woord van God wat ook werk in julle wat glo.*" (2 Tessalonisense 2:13). Weereens sien ons dat Paulus se woorde Gód se woorde is.

"Daarom, hy wat dit verwerp, verwerp nie 'n mens nie, maar God wat ook sy Heilige Gees aan ons gegee het." (1 Tessalonisense 4:8). Verwerp 'n apostel se woorde en jy verwerp God se woorde.

"Want dit sê ons vir julle deur die woord van die Here, dat ons wat in die lewe oorbly tot by die wederkoms van die Here, die ontslapenes hoegenaamd nie sal vóór wees nie." (1 Tessalonisense 4:15). Soos die Ou Testament profete in <st1:bcv_smarttag style="">2 Petrus 1:21, spreek apostels nie uit hulleself nie maar deur die Here.

"sodat julle die woorde kan onthou wat deur die heilige profete tevore gespreek is, en die gebod van ons, apostels van die Here en Verlosser." (2 Petrus 3:2). In Petrus se gedagte is die apostels se woorde net so gesaghebbend en bindend soos die profete se woorde.

Ons sien dus dat enige kerklike geskrif wat deur 'n apostel geskryf is as Skrif beskou is. Ook die apostels se helpers en mede-werkers het briewe geskryf wat as Skrif beskou is. Markus was 'n mede-werker van Paulus en Petrus (sien 4:11, <st1:bcv_smarttag style="">1 Petrus 5:13). Hy was veral in noue samewerking met Petrus en dit blyk dat hy deur Petrus se prediking tot bekering gekom het. Geen wonder dat Paulus van hom praat as 'my seun' nie (1 Petrus 5:13). Markus word dus soms as Petrus se evangelie beskou. Lukas was 'n mede-werker van Paulus. Hy het in detail die sendingreise van Paulus opgeteken in die boek Handeling. Paulus haal selfs aan uit die Lukas-evangelie en noem dit Skrif: "Want die Skrif sê: Jy mag 'n os wat graan dors, nie muilband nie; en: Die arbeider is sy loon werd." (1 Timoteus 5:18 aangehaal uit Deuteronomium 25:4 en Lukas 10:7).

Niemand weet wie Hebreërs geskryf het nie. Was dit 'n apostel? Ons weet nie. Ons weet wel dat hy met mense soos Timoteus (Paulus se mede-werker) bekend was (sien Hebreërs 13:23). En as ons kyk na die skrywer se heerlike beskrywing van Christus, asook sy noukeurige uitleg van die Ou Testament, kan ons nie anders as om te glo dat hierdie brief die Woord van God is nie. So het ook die vroeë kerk dit beskou. Jakobus die broer van Jesus was 'n apostel (sien <st1:bcv_smarttag style="">1 Korintiërs 15:7, Galasiërs 1:19, 2:9) en daarom hoef ons nie te twyfel dat sy woorde Skrif is nie. Judas was Jesus se halfbroer en Jakobus se broer. Daarom word ook sy brief as Skrif aanvaar. Dit moet duidelik gestel word dat die boeke van die Ou en Nuwe Testament eenvoudig as Skrif aanvaar is. Geen mens het besluit dat hierdie boeke in ons Bybel moet wees nie. Jesus en sy apostels (net soos die Joodse leiers) het aanvaar dat die Ou Testament soos ons dit vandag ken die Woord van God is. Die vroeë kerk in die oostelike deel van die antieke Mediterense

wêreld het in 367 n.C. erken dat die 27 boeke van die Nuwe Testament soos ons dit ken die Woord van God is. Net so het die kerk in die westelike deel van die antieke Mediterreense wêreld hierdie boeke in 397 n.C. erken (nie *gekies* nie).

As gelowiges en predikers moet ons die hele Skrif van 66 boeke aanvaar, glo, bestudeer, en preek. Jy sal nie in die bediening en die Christelike lewe volhard as jy nie in die Skrif volhard nie. Ook as jy die outeurskap van die Skrifte bevraagteken sal jy vou. Jy kan nie saam met die liberale teoloë staan wat sê dat die Ou- en Nuwe Testament nie noodwendig (of glad nie!) deur die profete en apostels geskryf is nie. As ons glo dat die Skrifte deur enige Jan-Rap-en-sy-maat geskryf is, dan is dit logies dat mense dink die Bybel is vol foute en is nie gesaghebbend nie. Ons het hierbo gesien dat hierdie boeke deur God se verkose ambassadeurs geskryf moet wees om as Woord van God erken te word. As 'n gelowige en/of 'n prediker van God se Woord te volhard kan jy nie die apokriewe of die *Nag Hammadi* (waarvan ons lees in Dan Brown se boek, *The Da Vinci Code*) as Skrif erken nie. Jy kan ook nie soos die Katolieke en ander kultusse jou eie 'heilige geskrifte' by die Bybel byvoeg nie. Moet ook boeke of verse uit die Bybel wil weglaat nie. Dit wat die profete geskryf het is God se Woord. En dit wat Jesus deur sy apostels gesê het is God se Woord. Die Hebreërskrywer het dit só gesê: "Nadat God baiekeer en op baie maniere in die ou tyd gespreek het tot die vaders deur die profete, het Hy in hierdie laaste dae tot ons gespreek deur die Seun" (Hebreërs 1:1). God waarsku op ander plekke in die Bybel:

"Julle mag by die woord wat ek julle beveel, niks byvoeg nie, en julle mag daar niks van weglaat nie; sodat julle die gebooie van die Here julle God mag onderhou, wat ek julle beveel." (Deuteronomium 4:2).

"Alles wat ek julle beveel, dit moet julle sorgvuldig hou; jy mag daar niks byvoeg en daar niks van weglaat nie." (Deuteronomium 12:32). God het self ná hierdie verse in Deuteronomium nuwe openbaring gegee. Maar toe die Openbaring aan die apostel Johannes klaar geskryf is het God geen nuwe openbaring gegee nie.

"Want ek betuig aan elkeen wat die woorde van die profesie van hierdie boek hoor: As iemand by hierdie dinge byvoeg, dan sal God oor hom die plaë byvoeg waarvan in hierdie boek geskrywe is. En as iemand iets van die woorde van die boek van hierdie profesie wegneem, dan sal God sy deel wegneem uit die boek van die lewe en uit die heilige stad en uit die dinge waarvan in hierdie boek geskrywe is." (Openbaring 22:18-19). Sommige mense sê dat 'die woorde van die profesie van hierdie boek' net na die boek Openbaring verwys. Alhoewel dit reg is om te sê dit verwys na die boek Openbaring (sien 1:3) verwys dit nie nêr na Openbaring nie. Openbaring het 'n unieke plek in die Skrif – geen boek is hierna deur enige apostel geskryf nie. Dus mag niemand by Openbaring wegneem of byvoeg nie, en so ook mag niemand by die res van die Skrif byvoeg of wegneem nie. Indien ons sê dat hierdie vers net na die boek Openbaring verwys, moet ons tot die slotsom kom dat daar geen vers in die Skrif is wat verhoed dat God dalk een of ander tyd nuwe geskrifte by die Bybel sal byvoeg nie. Dan is die Bybel soos ons dit nou ken onvolledig.

Buiten vir hierdie feite moet ek ook by sê dat daar vals lering en foute in die apokriewe is. Historiese, kronologiese, en aardrykskundige foute is menig. Leuens en bedrieglikheid word hierin geregverdig. Die apokriewe leer redding deur goeie werke. Dit leer dat die wêreld uit reedsbestaande materie gemaak is. Dit leer dat bydrae vir die armes versoening kan doen vir sondes. Dit leer dat God die gebede van die dooies hoor, dat vroue mans moet word om hemel toe te gaan, dat jy die geld in jou hande moet laat sweet totdat jy weet vir wie jy moet gee, dat kos wat aan afgode geoffer is verbode is, dat gelowiges moet vas voordat hulle gedoop word, dat mense is lopende water gedoop moet word, dat Christene verplig is om op Woensdae en Vrydae moet vas en dat dit verbode is om op Maandae en Donderdae te vas, dat Christene beveel word om drie keer per dag die *Onse Vader* te bid, dat ongedoopte persone nie die nagmaal kan gebruik nie, dat buite-Bybelse gebede as 'n patroon by die nagmaal gebruik moet word, dat apostels nie vir langer as twee dae in 'n stad mag bly nie, dat profete wat in die Gees profeteer nie getoets kan word nie, en dat jy volmaak moet wees voor Jesus kom indien jy gered wil word (Ibid, pp.59, 67 n.32).

Maar wat as daar binne die naby toekoms 'n verlore brief van een van die apostels gevind word? Sal so 'n brief dan by ons huidige 66 boeke bygevoeg word? Nee. God het vir alles gegee wat ons nodig het vir lewe en godsaligheid in die Bybel soos ons dit nou ken (sien <st1:bcv_smarttag style=""><st1:bcv_smarttag style="">2 Timoteus 3:16-17, 2 Petrus 1:3). Indien so 'n brief gevind word beteken dit dat die kerk vir 2000 jaar gebrekkig was en nie alles gehad het wat nuttig was vir die Christelike lewe nie. God sal nie dat so iets gebeur nie. Hy is getrou aan Homself, sy Woord, en sy kerk.

Die uiteindelige rede hoekom dit so belangrik is dat ons vertrou en 'n hoë siening van die *regte* Bybel het, is omdat mense wat 'n *verkeerde* Bybel het ook 'n verkeerde *Jesus* het. En as jy 'n verkeerde Bybel en Jesus het dan kan jy nie geestelik groei nie. Erger: jy kan nie gered word nie. Kry dus 'n hoë siening van *hierdie* Skrif wat hierbo beskryf word – van die *HELE* Skrif indien jy tot die einde toe wil volhard.

<http://bibleknowledge.co.za/index.php/coen-slabber-se-blog/2016-lees-die-bybel-hoekom>

One of the most seductive false gospels is moralism. This false gospel can take many forms and can emerge from any number of political and cultural impulses. Nevertheless, the basic structure of moralism comes down to this — the belief that the Gospel can be reduced to improvements in behavior —
[Albert Mohler](#)

Lees die Bybel. Hoekom?

Natuurlik is dit belangrik dat Christene die Bybel moet lees. *Die woord van God is lewend en kragtig. Dit is skerper as enige swaard met twee snykante en dring deur selfs tot die skeiding van van siel en gees en van gewrigte en murg* (Hebreërs 4:12). Maar dit is belangrik dat alle mense die Bybel moet lees en nie net Christene nie.

In *The New Dictionary of Cultural Literacy* skryf E. D. Hirsch dat *no one in the English-speaking world can be considered literate without a basic knowledge of the Bible*. Ons kan net nie ons taal verstaan sonder hierdie basiese kennis van die Bybel nie. Hoe sal jy weet wat bedoel word as iemand sê 'n dit is 'n geveg tussen Dawid en Goliat of as hy van die wysheid van Salomo praat?

Of ons nou sê iemand is *die sout van die aarde* of sê iemand het *die goeie stryd gestry* of sê 'n klein hoeveelheid is *'n druppel in die emmer*, jy praat die taal van die Bybel. Hierdie uitdrukkings, wat ons vandag so algemeen gebruik, kom uit die Bybel – lang blootstelling aan die Bybel het hulle deel van ons alledaagse taal gemaak. Daar is meer as 1300 aanhalings of verwysings na die Bybel in die werke van Shakespeare. Hulle sê hy het met die pen in die regterhand en die Bybel in die linkerhand geskryf.

Die Bybel is steeds die boek wat jaar na jaar die meeste verkoop in die wêreld. Dit is 'n kragtige mag wat steeds die wêreld vorm. Net bloot uit die oogpunt van ons taal en kultuur is dit dus belangrik om die literatuur van die Bybel te verstaan.

<http://www.bybelkennis.co.za/index.php/bybelse-temas/16-algemene-arikels-in-bybelse-temas-en-sake/805-hoe-lees-ek-die-bybel-vandag>

Hoe lees ek die Bybel vandag? - Stephan Joubert

Het die Bybel vetoreg wanneer kerklike tradisie en moderne waardestelsels ter tafel is? Ja, die Bybel oorroep tradisie en kerkleer, tydsgees en menslike kontekste van buite af. Die Bybel is die geldige begin - en eindpunt binne enige konteks waar die lewende God as vernaamste Gespreksgenoot, Getuie en Normbron beskou word. Die Bybel is die betroubare skriftelike gids en rigtingwyser na God se hart toe. Dit is die enigste beeldhouer wat gestalte gee aan die kerk se bestaan. Daarom moet die Bybel altyd op verantwoordelike maniere verstaan en uitgelê word sodat dit nie tot 'n slawedrywer verhef word wat sekere standpunte willoos op ons afforseer nie.

In sommige geloofskringe funksioneer die Bybel net as 'n bo-aardse gelukbringer wat as sodanig sekere magiese kragte besit. So het 'n Etiopiese keiser, Menelik II wanneer hy siek was 'n deel van die Bybel geëet. Met sy dood was 2 Konings weg uit sy kanon. Binne sommige Katolieke sirkels word die Bybel as 'n fisiese afweermiddel teen demoniese magte hanteer. Ook in baie kerklike kringe word die Bybel se bo-aardsheid beklemtoon ten koste van die menslike kant daarvan. Die blote feit *dat* 'n Bybelteks een of ander stelling maak, is hier belangriker as *wat* dit sê en *binne watter konteks* daardie teks sê wel wat dit sê. Gewoonlik sal mense wat die Bybel op die klank van tekste af hanteer uitsprake maak soos: "Ek glo maar net soos 'n kind," of: "mens moenie te diep nadink oor die Bybel nie." Hierdeur word alle nadenke by die wortel afgesny. Om hierdie probleme te sistap, moet ons 'n paar riglyne tot die verstaan van die Bybel navolg:

BEGIN OP DIE REGTE PLEK LEES! (Reël 1A)

Hierdie eenvoudige reël geld natuurlik met baie ander dinge in die lewe ook. Neem maar 'n fliek. Dit help nie jy stap in die middel van 'n fliek in, nadat dit reeds vir 'n uur aan die gang is en dink jy gaan verstaan waaroor dit handel nie. As jy in die middel van 'n gesprek tussen vriende inval, kan jy nie verwag om te weet waaroor die mense praat nie. *Begin by die begin!* Altyd. Dis die regte plek. Enige ander plek is verkeerd. Maar ons moet reël 1A nog verder aanvul deur te sê:

BEGIN ALTYD BY DIE BEGIN EN EINDIG BY DIE EINDE (Reël 1B)

Meeste ouens val sommer op enige plek in as hulle die Bybel ter hand het en dink hulle weet vanself wat daar aan die gang is. Om enige Bybelboek te verstaan, moet mens altyd by die regte plek begin lees. En dit is by die begin. By vers een se eerste letters. Dan lees jy dit vandaar af deur tot by die einde; tot by die punt aan die einde van die laaste woorde van die slotvers Van begin tot einde, dis die enigste wen-resep vir verantwoordelike Bybellees. Nie 'n paar verse rond en bont nie. Soos wat jy enige ander boek van begin tot einde deurlees, so moet jy ook met die Bybel maak. Anders bly dit 'n geslote boek. Eers nadat jy dit van A tot Z gelees het, kan jy dit waag om rond en bont in 'n Bybelboek te lees. Eers as jy die hele verhaal en boodskap van 'n bepaalde Bybelboek onder die knie het, kan jy dit waag om hier en daar te lees ten einde sekere temas of motiewe in 'n Bybelboek met dié in ander Bybelboeke te vergelyk, en so aan.

REËL TWEE: GOD PRAAT IN PARAGRAWES, HOOFSTUKKE EN BOEKE

Ons het tyd nodig as ons kuier, want ons het tyd nodig om inligting uit te ruil. Trouens, ons praat paragrawe vol; hoofstukke vol; boeke vol. God ook! Hy praat nie in enkelsinne nie. Om God se stem dus te wil afwater tot 'n paar losstaande versies wat uit sy Groot Boek uitgepluk word, is om sy stem heeltemal verkeerd te hoor.

God se stem hoor mens net wanneer jy sy 66 Bybelboeke van begin tot einde deurlees. God praat verhale vol. Die Bybel is die verhale van alles wat God gesê en gedoen het en ook wat Hy ook nog gaan sê en doen. Sy Bybelskrywers het mooi geluister wat Hy wou hê hulle moet skryf. Toe het hulle, onder sy Gees se leiding, al sy reddingsverhale logies, van begin tot einde, opgeteken. Hulle het nie rond en bont geskryf nie. Dis nie asof Johannes op 'n dag hoofstuk vyf van sy eerste Johannesbrief loop skryf het, en toe weer hoofstuk twee, en 'n ruk daarna hoofstuk vier nie. Nee, hy het by die begin begin en by die einde geeëndig, soos wat God hom gewys het. Daarom mag ons die eerste Johannesbrief nooit anders lees en boonop die arrogansie hê om te sê God praat met ons nie. Dan jok ons mos. Dan het ons nie God se stem reg gehoor nie.

God het tyd nodig om sy verhale te vertel. Daarom is die Bybel dik; ses en sestig boeke dik. Sy verhale is logies. Dit bou voort van sin tot sin en van een paragraaf tot die ander. Uiteindelik word paragrawe hoofstukke en hoofstukke boeke. Dis hoe jy God hoor. Dit help dus nie jy wys elke keer net oë as jy Bybellees nie. Nee, as jy na God se Woord toe kom, moet jy kom kuier. Jy moet paragrawe, hoofstukke en boeke lank kuier.

REËL DRIE: BEMEESTER DIE KUNS VAN STORIE-VERSTAAN

Stories is die hartklop van die lewe. Nie net wil ons elkeen ons eie stories vertel nie, maar ons kyk graag ook na stories. Daarom dat TV sepies so gewild is. Om nie eens van fliëks te praat nie. Dis nie verniet nie dat God self die groot Storieverteller is. Die meeste boeke van die Bybel is in verhaalvorm gegiet. Dit vertel verskillende verhale van God se reddingspad met die wêreld. Vat boeke soos Genesis, Konings, Kronieke, Matteus, Handeling en Openbaring. Dit is almal verhale oor God se pad met sy mense. Wanneer jy sy stories ken, dan leer jy Hom al hoe beter verstaan.

Wanneer mens die verskillende verhale in die Bybel lees, moet jy onthou dat hulle die volgende tipiese kenmerke vertoon.

* Daar's verskillende karakters in elke verhaal.

Soos met enige verhaal, het God se Bybelverhale altyd sekere hoofkarakters. Let daarom telkens op wie die hooffigure is in elke verhaal wat jy lees; wat met hulle gebeur; wat hulle doen en sê. Dan is daar natuurlik ook nog 'n paar nuwe-karakters wat die hoofkarakter bystaan en hulle help om hulle doelwitte te bereik. Vat die Evangelies, waar Jesus die hoofkarakter is en die dissipels en die skare die nuwe-karakters is wat ons as lesers help om Jesus se doen en late nog beter te verstaan. Verder is daar ook nog vyande in baie van die Bybelverhale. In die Evangelies vervul die godsdienstige opponente en die demoniese magte hierdie rol. Hulle is die karakters wat God se werke probeer dwarsboom en die hoofkarakters in elke verhaal se planne te verongeluk.

* Daar is 'n oorhoofse tema en plan in elke Bybelverhaal.

Bybelboeke bevat goed gestruktureerde verhale met 'n beginpunt (daar waar die verhaal afskop), 'n hoofgedeelte (waar die verhaal rondom die hoofkarakters ontvou) en 'n slotgedeelte (waar die afloop van die verhaal saamgevat word). Maak seker dat jy die hooflyne van elke Bybelboek se oorhoofse verhaal goed snap, anders sal jy dit nie verstaan nie. Natuurlik is daar ook kleiner, mikro-verhale in elke Bybelboek. Maar as mens nie die oorhoofse lyne van elke Bybelboek volg nie, mis jy die punt. Vat maar die Evangelies. Nie een van hulle is fotostate van mekaar nie, al lyk Matteus, Markus en Lukas plek-plek baie dieselfde.

* Bybelverhale speel altyd binne 'n bepaalde plek, tyd en ruimte af

Wanneer mens die Bybelverhale lees, moet jy besef hulle handel nie sommer oor 'n klompie algemene waarhede nie. Nee, hulle handel altyd oor mense wat op 'n spesifieke tyd binne sekere plekke opgetree het. En hierdie verhale vertel ook nie noodwendig alles oor daardie mense se doen en late nie. Vat maar die boek Handeling. Dit sluit in hoofstuk 28 redelik stomp af met Paulus se aankoms in Rome. Mens sou verwag dat Lukas vir ons sou vertel hoe Paulus daar in Rome aan sy einde gekom het. Maar hy doen dit nie. Hoekom? Wel, omdat die doel van sy verhaal was om te wys hoe die Heilige Gees Jesus se woorde in Handeling 1:8 waar maak ("julle sal krag ontvang as die Gees oor julle kom en julle sal my getuies wees in Judea, Samaria en tot aan die eindes van die aarde"). Lukas wil nie 'n biografie oor Paulus skryf nie, maar 'n teologie in

verhaalvorm oor die Gees se werk. Hy wil wys hoe die Gees die ganse wêreld van sy dag met die Goeie Nuus bereik. En vir Lukas is een van die grense van die wêreld van daardie tyd die stad Rome. Dus, Van Jerusalem aan die een kant van sy wêreld, tot aan Rome aan die ander kant, vloei die Evangelie in 'n stroom van bonatuurlike krag voort.

REËL VIER: DAAR IS VOORTGANG IN GOD SE REDDINGSVERHALE

Mens moet altyd vra waar bevind jy jou op die pad van God se redding wanneer jy met verskillende Bybelboeke besig is. Want God se Bybelse verhale met sy mense is altyd aan die vooruitgaan. Met ander woorde, daar is ontwikkeling of progressie. Deur die jare heen het God Homself al hoe meer aan die mensdom bekend gemaak. Boonop het Hy ook nog 'n klompie nuwe paaie met sy mense begin stap. In die Ou Testament het God sy volk byvoorbeeld op 'n simboliese manier aan Hom verbind deur die teken van die besnydenis en deur die jaarlikse viering van die Pasga om hulle te herinner aan sy verlossing uit Egipte. Maar met die koms van Jesus, as die hoogtepunt van God se verlossingshandelinge, het hierdie Ou Testamentiese rituele (= die besnydenis en die pasga) oorbodig geraak. Kortom, daar is voortgang te bespeur in die maniere hoe gelowiges in die Bybel op simboliese wyses en deur middel van godsdienstige rituele die verlossingsverhaal van God vier.

Mense wat vandag in die Bybel van die pasga of die besnydenis lees, kan daardie tekste nie net so op ons eie konteks toepas en sê Christene moet ook nou besny word of die Joodse pasga begin vier nie. Want die skaduwee van die kruis het immers op hierdie twee rituele geval en hulle vervang met die doop en die nagmaal. Trouens, die kruis het dit met 'n hele klomp ander Ou-Testamentiese gebruike gedoen, soos wat Paulus onder andere in Kolossense 2 vertel.

Baie tekste in die Bybel oor God se manier van redding het nuwe inhoud gekry met die koms van Jesus. Maar die boodskap wat die Ou-Testamentiese tekste wat oor hierdie gebruike handel aan ons wil oordra, het natuurlik nie verval nie. Ons hoef nie al die tekste oor die pasga of die besnydenis uit die Bybel te sny en weg te gooi nie. Want hulle kommunikeer steeds belangrike lewenslesse en beginsels aan ons.

Reël 5: Die Bybel is God se Woord, maar dit is gegiet in tydbepaalde, menslike taal en kulturele raamwerke

Die Bybel is God se amptelike stem, maar dis 'n stem wat oor duisende jare heen skriftelike gestalte gekry het. God se openbaring het hoorbaar, sienbaar, ervaarbaar geword binne spesifieke menslike kontekste. Daarom moet ons goeie kennis hê van die taalkodes en wêreld van die verskillende Bybelskrywers wat God se handelinge neergeskryf het in die taal en gebruike van hulle dag. So nie, vertaal ons sy stem verkeerd. Dan skree ons eie stemme die Bybel dood, al kom ons dit nie agter nie.

Wanneer ons deur ons eie Westerse bril na die Bybel kyk en onsensitief is vir die eiesoortige gebruike, instellings en waardes wat mense in die Bybelse wêreld nagevolg het, dan maak ons droog. Byvoorbeeld: Wanneer die Bybelse opmerkings in 1 Korintiërs 11:2-16 oor vroulike hoofbedekkings reglynig op vandag van toepassing gemaak word, as sou dit veronderstel dat elke vrou vandag 'n hoed op haar kop moet hê tydens godsdienstige saamkomste, dan word die kulturele konteks van die eerste eeu geïgnoreer.

Die dra van hooftooisels binne die antieke wêreld funksioneer as teken van openbare eksklusiwiteit. Dit dien as 'n tipe trouring wat sê dat 'n gesluerde vrou aan 'n man behoort. Voorts weet ons vanuit agtergrondstudies dat Grieks-Romeinse vroue met hare wat losgehang het soms deelgeneem het aan kultiese aktiwiteite in die kultusse van Dionisos, Cybele, Isis en by die tempel van Apollo by Delfi. Ongebonde, los vroulike hare sou in die antieke wêreld as 'n teken van aandagsoekery, selfbehaaglikheid, ongekontroleerde ekstase en selfs ook seksuele beskikbaarheid, opgeneem kon word. Binne die privaatruimte van hul huise kon vroue wel hul hooftooisels verwyder.

In Korinte het Christenvroue binne die huise waar die gemeente byeengekom het ongesluerd rondbeweeg aangesien dit 'n privaatruimte was. Hulle het ook deelgeneem aan die profetiese eredienste van die kerk as bewys van hul nutgevonde vryheid in Christus. Paulus reageer in sy skrywe aan die Korintiërs hierop deur dit anders duidelik te maak dat vroue respek jeens hul mans moet betoon deur hooftooisels tydens eredienste te dra. Omdat die privaatruimte van die *oikos* vir die duur van die kerklike byeenkoms

in 'n openbare ruimte verander, is dit volgens die apostel gepas dat Christenvroue inval by die heersende kulturele kodes van betaamlikheid om respek teenoor hul mans te betoon.

Beginnel: Ontgin die tydlose waarhede in die Bybel binne die tydbepaalde omhulsels waarin hulle gegiet is

Die boodskap van die Bybel is in bepaaldekulturele houers verpak, maar dit oorroep hierdie houers. Daarom moet ons leer om die boodskap van elke Bybelgedeelte op 'n verantwoordelike wyse te ontgin, selfs al is die kulturele omhulsel wat daardie boodskap omraam reeds uitgedien. Omdat hierdie hermeneutiese beginsel nie genoegsaam aan lidmate in die verlede verduidelik is nie, loop die kerk tans deur onder die kritiek van mense wat die gesag van die Bybel aandurf. Dink maar aan vrae soos die volgende: "Hoekom sit ons nie in die lig van **Levitikus 25** boere onder tug wat elke sewende jaar plant en oes nie?" "Hoekom vertel 1 Kronieke 21 dat Satan vir Dawid aangehits het om die Israëliete te tel, maar 2 Samuel 24 sê dat dit God was?" "Het die haan een keer (Luk 22:34), of twee keer (Mark 14:30) gekraai voordat Petrus vir Jesus verloën het?" "Van waar het Jesus hemel toe gevaar - vanaf 'n berg in Galilea, soos wat Matteus 28 sê, of vanaf die Olyfberg, soos wat Lukas 24 sê?"

Gelowiges moet weet dat die menslike kant van die Bybel (die historiese verpakking van duisende jare gelede) nie *per se* normatief is nie. Ons moet deurdring na die tydlose boodskap van die Woord. Op die vlak van die kulturele houers is daar verskillende aksente, botsende opinies en historiese diskrepanse binne die Bybel te vind, soos wat die vrae hierbo illustreer, maar nie wat die oorhoofse boodskap betref nie! Neem die uitsprake oor die sabbatjaar in Levitikus 25. Indien ons dit letterlik toepas, dan moet ons alle boere elke sewende jaar onder tug sit. Hierdie teks verbied landbouers om op die sabbatjaar te plant en te oes. Hoekom laat ons egter vandag gelowige boere begaan? Wel, omdat die regte vrae om eerder aan Levitikus 25 te vra die volgende is: "Wat wil God vir Israel sê deur hierdie wet? Watter tydlose waarhede wil Hy aan hulle bekendmaak?" Ons moet vra watter beginsels onderliggend is tot hierdie uitsprake in Levitikus 25 wat vandag steeds geldig is.

Die antwoord hierop is duidelik: God wou die Israëliete leer om nie hulle landbougrond uit te put nie. Omdat hulle nie genoegsame kennis gehad het van dinge soos die behoorlike bemesting van landbougrond nie, wou die Here deur hierdie wet die grond beskerm teen uitputting en oorbeweiding. Tekste soos Levitikus 25 sê vir ons om te vra watter beginsels in die verskillende Bybeltekste ter sprake is. Bybelse beginsels en norme is tydloos. Dit geld vir alle tye en omstandighede, terwyl gebruike egter tydbepaald is en aan spesifieke situasies gekoppel word. Selfs al handhaaf ons dus nie meer die tydbepaalde kulturele omhulsel waarna 'n bepaalde Bybeltekste verwys binne ons eie situasies nie (soos die sabbatjaar gebruike, of die dra van hooftooisels deur vroue in die openbaar), geld daardie onderliggende norme steeds.

REËL 5: SIT JOU EIE KAARTE EERLIK OP DIE TAFEL

'n Ewe belangrike reël vir moderne Bybelverbruikers is om eerlik te wees wanneer die Bybel ter hand geneem word. Doen dit met inagneming van die volgende:

- a. **Maak seker wat jou eie motiewe is wanneer jy die Bybel lees.** Het jy al klaar vooraf besluit wat jy wil hê die Bybel moet sê en nou soek jy net 'n paar tekste om dit te bevestig? Of is jy oop vir oortuiging? Sal jy toelaat dat die Bybel se stem 'n verandering aan jou bring, of pas jy die Bybel aan by jou behoeftes?
- b. **Kyk of jy die regte soort vrae vra as jy die Bybel lees.** Onthou, die Bybel is nie 'n vraag-en-antwoord boek wat antwoorde te bied het op letterlik elke vraag wat mense vra nie. Moenie dink die Bybel gaan een-tot-een antwoorde hê oor moderne probleme soos kloning en aborsie nie. Of oor die vernietiging van die osoonlaag en die regte gebruik van die internet nie. Maar onthou dat die Bybel altyd tydlose beginsels aanbied wat ook in hierdie gevalle geld. Byvoorbeeld, al skryf die Bybel nie direk oor iets soos aborsie nie; leer ons deurgaans in die Woord hoe God oor lewe en dood dink en dat Hy baie duidelik is oor die feit dat lewe in sy oë reeds voor geboorte begin, sommer van oomblik een na bevrugting af. Hierdie beginsel geld onder alle omstandighede.
- c. **Onthou dat jy nie alleenreg op die regte verstaan van die Bybel het nie.** Jy is nie die eerste leser nie en waarskynlik ook nie die laaste leser van God se Woord nie. Ken jou plek. Jy lees oor die skouers van miljoene ander Christene wat ook reeds met God se Woord geworstel het. Gaan steek by hulle kers op as jy wonder wat die Bybel

presies beteken. Hoor wat kerklike belydenisse oor bepaalde Bybelse aangeleenthede sê, asook ander Bybeluitleggers. Koop vir jou goeie hulpmiddels, soos kommentare, studiegids, verskillende Bybelvertalings en stewige geestelike boeke wat jou op die pad van Bybelstudie kan begelei. Gaan delf ook bietjie in die kerkgeskiedenis rond. Moet nooit dink jy het patentreg op wat die Bybel presies beteken nie. Want die Heilige Gees openbaar sy waarhede ook aan miljoene ander gelowiges. Leen jou ore dus gereeld vir hulle uit.

- d. **Erken jou beperkings.** Partykeer weet ons eenvoudig nie hoe vorentoe nie. Partykeer kan ons saam met die groot apostel Paulus in 2 Korintiërs 4 sê dat ons soms oor raad verleë is, maar darem nie radeloos nie! Ja, selfs nie eens die Bybelskrywers het altyd klarigheid oor God se wil gehad nie. Gaan kyk Handeling 19 hoe Paulus en sy helpers byvoorbeeld verskil oor God se wil vir sy lewe. Terwyl die profeet Agabus en al Paulus se helpers waarsku dat hy in Jerusalem gevang gaan word, en dat hulle oortuig is die Gees wys vir hulle Paulus moenie soontoe gaan nie, is die apostel oortuig dat hy wel moet gaan. En dat die Gees hom lei om dit te doen. As selfs die heel grotes soms oor God se wil verskil het, wie is ons dat ons altyd presies weet wat God vir ons wil hê.

Lees die Bybel met oortuiging en geniet dit. Die Bybel is die gids op die pad van die lewe. Al kry jy nie antwoorde op al jou vrae in die Bybel nie; kry jy die antwoord op die heel belangrikste een, naamlik hoe om in vrede met God te leef. Die Woord is die rigsnoer vir nuwe lewe. Dit bring die grootste vreugde denkbaar vir ernstige verbruikers daarvan; want dit bevat woorde wat vir altyd lewe gee.

Skrywer: [Dr Stephan Joubert](#)

http://www.thesower.org.za/die_bybel_se Ontstaan.htm

Die Bybel se Ontstaan

(verkort - deur EP van der Merwe)

INLEIDING

God het in verbinding getree met ons as mense op 'n wyse wat volkome in ons geestelike behoeftes voorsien en Hy het daardie boodskap in 'n Boek geplaas. Tensy Hy self vir ons vertel, sal ons nooit met sekerheid kan weet wat die antwoorde is op daardie vrae wat vir ons as mense die meeste saak maak nie. In hierdie verband, soos u in die Byvoegsel aan die einde sal sien, is dit belangrik om daarop te let dat die Bybel self aandui dat dit 'n boek is wat die geskrewe openbaring van God is. Die strekking van dié Boek se inhoud is onder andere om ons leiding en antwoorde te gee op die belangrikste vrae aangaande ons siele-kwessies – iets wat al die wysheid van die mens se wetenskappe heeltemal onbevoeg is om met enige mate van sukses te kan doen.

'n Gewone naam vir 'n buitengewone dokument

Papirus is 'n watergras met 'n lang stingel wat in antieke tye veral aan die oewers van die Nylrivier in Egipte gegroei het. [Die wetenskaplike naam is *Cyperus Papyrus*.] Die kern van die stingels was in dun repies gesny en saamgepers om te dien as 'n papier waarop geskryf is. Die Grieke van die ou tyd het die papirusplant *biblos* genoem. Deur 'n natuurlike proses is hierdie benaming en ander variasies daarvan aangewend vir die skryfmateriaal wat van sulke plante gemaak is. In Latyns is dit *biblia* wat “boek” [in die enkelvoud] beteken. Derhalwe is die woord “Bybel” wat ons gebruik om die geskrewe openbaring van God te beskryf, heel eenvoudig maar baie betekenisvol, die gewone woord vir “boek”. Die enkelvoudige Latynse *biblia* vir “boek” wys op só 'n eenheid van denke en bedoeling dat al 66 boeke van die Bybel werklik één Boek vorm. Ofskoon die Bybel 'n egte boek is, is dit uniek deurdat dit 'n openbaring aan die mensdom is afkomstig van die God van die heelal.

Die wonder van menslike taal

Iets om aan te dink is die feit dat die mens die vaardigheid besit om deur middel van 'n taal met mekaar te kan kommunikeer. Hierdie vermoë van die mens het juis deur God se toedoen ontstaan sodat daar tussen Hom en die mens 'n wisselwerking kon plaasvind, soos blyk uit die feit dat God gesprekke met die heel eerste mense gevoer het – Gen 1.28-29; 2.16-17; ens. In elk geval bly dit iets om ons oor te verwonder dat die God van die heelal 'n verbindingsweg

gebruik wat vir ons só verskriklik alledaags geword het, naamlik mensetaal, om ons te vertel van groot dinge oor Homself en Sy goedheid jeens die mens – dinge wat ons sonder die bestaan van ‘n taal nie van sou gewees het nie.

Profesieë

Wat nóg maak dat hierdie Boek uitstyg bo alle ander boeke? Om maar een ding te noem, God voorspel daarin gebeure voor die tyd en teken later die vervulling daarvan aan. Daar is talle voorbeelde hiervan, maar kyk in die eerste plek na die boek Daniël. Daarin is gebeurtenisse betreffende die Griekse en Romeinse Ryke vooraf ondubbelsinnig en haarfyn voorspel vier honderd jaar voordat dit in elke opsig gebeur het. Ons kan dus seker weet dat ook alles wat die Here in hierdie Boek oor die eindtyd en veroordeling van die ongeredde mense voorspel, beslis nog bewaarheid sal word.

In die tweede plek: Ongeveer 700 jaar voor Jesus na die aarde gekom het, word Sy persoon en werk as Messias vooruit deur Jesaja voorspel – meer uitvoerig as in enige ander O.T. boek. Jesaja voorspel die Messias se maagdelike geboorte as die Kind van God (7:14); hy profeteer oor Jesus as die lydende Messias wat deur Sy plaasvervangende boetedoening (versoening) redding vir die sondaar moontlik maak (hfst. 53); en hy voorspel Jesus as die Ewige Vader wat die Vredevoers is (9:5 - 7). Jesaja eindig sy profesieë op ‘n baie ernstige noot: Net soos wat God red, so sal Hy ook die goddeloses oordeel en Goddelike straf uitmeet aan hulle. In hierdie verband spreek Jesaja dié noodlottige profesie uit: *“Die Here kom om al wat leef, te straf met vuur en swaard, Hy sal baie laat sterf”* (Jes 66.16). Elkeen wat nog nie hulle saak met die Here reggemaak het nie, moet hierdie waarskuwing oor die eindoordeel ter harte neem en hulle bekeer sodat hulle deur die bloed van die Lam van God gered kan word.

Eerste geskrewe dokumente

Dit sal sommige miskien verbaas om te weet dat bepaalde vorms van geskrewe dokumente iets is wat al vir baie duisende jare bestaan. Argeologiese opgrawings van erdewerk-tablette met gegraveerde skrif daarop is al gevind wat dateer uit die tydperk voor die sondvloed (aldus *Halley's Bible Handboek – Zondervan Publishing House, Grand Rapids, Michigan*, bladsy 44). Gen 4.15 vertel van ‘n “teken” wat die Here aan Kain gegee het. Wát dit ook al was, almal wat hom raakgeloop het kon verstaan wat dit beteken.

Die oorspronklike manuskripte

Meer as 40 afsonderlike persone het oorspronklik as mede-outeurs saam met God gewerk om die 66 boeke van die Bybel voort te bring. Sommige van die menslike skrywers is aan ons bekend en ander weer nie. Net om ‘n idee te kry hiervan: ons weet byvoorbeeld nie wie Rigters, Rut en Samuel geskryf het nie, om maar ‘n paar boeke te noem. Konings was waarskynlik oorspronklik deur verskeie onbekende persone geskrywe, want dit strek vanaf die

troonsbestyging van Salomo in 971 v.C. tot by Jojagin se koningskap in 562 v.C. – meer as vier eeue. Die Psalms is saamgestel in die tydperk tussen 1400 en 500 v.C. deur verskeie skrywers. Nege en veertig van die 150 Psalms se skrywers is onbekend. Die afleiding word gemaak dat Genesis deur Moses geskryf is, want as Jesus melding maak van “Moses en (al) die profete” in Luk 16.29 en 24.27, verwys Hy na die eerste twee van die drie Hebreeuse indelings van die Ou Testament. “Moses” beteken derhalwe die Genesis—Deuteronomium gedeelte. Verder besit ons ook nie ‘n enkele manuskrip van die oorspronklike skrywers van enige gedeelte van die Ou- of die Nuwe Testamente nie. Daar is egter duisende gedeeltes van gekopieerde manuskripte. Meeste van die vroegste afskrifte is gemaak tussen ‘n 100 en 200 jaar ná die oorspronklike manuskripte geskryf is.

Bevestiging deur ander bronne

Die hele Bybel was oor ‘n periode van ongeveer 1 500 jaar geskryf. Die eerste vyf boeke word gedateer op omtrent 1400 v.C. en die laaste boek van die N.T. (Openbaring), op ongeveer 90 n.C. Ten spyte daarvan dat die oorspronklike manuskripte nie meer beskikbaar is nie, en dat slegs handgeskrewe kopieë bestaan het totdat die drukpers uitgevind is, is dit ‘n feit dat die toestand van die afskrifte merkwaardig goed behoue gebly het. Die oorspronklike Hebreeuse teks van die Ou Testament word in ‘n aansienlike mate gestaaf deur dit te vergelyk met die *LXX* (die *Septuaginta*), oftewel die Griekse vertaling van die Ou Testament. Dan is daar onder andere nog die *Dooie-Seerolle* wat in 1947 by Qumran ontdek is in grotte 13 kilometers suid van Jerigo. Hulle was geskryf oor die tydperk vanaf die derde eeu v.C., tot die eerste eeu n.C. Hulle sluit in ‘n volledige O.T. boek van Jesaja en duisende fragmente wat gesamentlik elke boek van die O.T., behalwe Ester, uitmaak. Die Ou Testament van ons Bybel word grootliks deur die Qumran-rolle se inhoud bekragtig. Die grootste georganiseerde versameling Hebreeuse Ou Testamentiese manuskripte in die wêreld is die *Tweede Firkowitch Versameling* in Leningrad. Dit bevat 1 582 items van die Bybel op perkamente, 725 op papier, plus 1 200 fragmente van Hebreeuse manuskripte. ‘n Groot aantal antieke afskrifte van die oorspronklike manuskripte van die Bybel se boeke word teenswoordig op verskeie ander plekke in die wêreld bewaar.

Antieke geskrifte en afskrifte

[Die studie van antieke geskrifte en metodes van kopiëring, asook die artikels wat so voortgebring is, word paleografie genoem.]

Om die geskrewe karakter van die Bybel beter te verstaan, behoort ons ‘n paar dinge te weet oor hoe iets op skrif gestel en hoe afskrifte gemaak is. Dikwels het groepe kopieerders saamgewerk deur af te skryf wat ander helpers vanaf die meester-kopie voorgelees het. Die mense in die antieke wêreld het tot in die Middeleeue nie by tafels gewerk nie, maar kruisbeen gesit en skryf. Die oorskryfproses is verder bemoeilik deur die feit dat Griekse letters tot in die vierde eeu na Christus net hoofletters was. Daar was ook geen spasies tussen woorde nie. Een van die beroemdste werkplekke wat vir hierdie doel gebruik is (slegs t.o.v. Ou Testamentiese manuskripte), is gevind in die ruïnes van die Esseense gemeenskap te Qumran. Alles was natuurlik met die hand gekopieer,

wat die waarskynlikheid van die invoering van afwykings verhoog het. Dit was 'n uiters moeisame taak, 'n afskrywer kon byvoorbeeld etlike maande neem om selfs net een van die Evangelies te kopieer. Onthou dat oogglase om te help om beter te kan sien eers in 1375, en drukwerk d.m.v. gegote letters eers in 1456 ontwikkel is. Wanneer ons dus na die moeisame proses kyk om antieke boeke en ander dokumente met die hand te produseer, is dit verbasend dat daar so min foute ontstaan het met die gekopieerde manuskripte waaruit die Bybel saamgestel is. Skrywers het deur die eeue heen die ink in 'n houder van horing, hout of metaal bewaar. Langs die inkhouer was 'n skede vir die rietpen of griffel. Volgens Oosterse gebruik het 'n skrywer sy skryfkoker in 'n skrywersakkie aan sy gordel gedra (Ese 9.2,3). Die skrywer het ook 'n messie in die sakkie gedra. Daarmee kon hy 'n vel van die rol afsny of letters uitkrap as hy 'n fout gemaak het. Alhoewel die metode heel eenvoudig en primitief was vergeleke met huidige metodes van kopiëring, was die penne, ink en skryfoppervlaktes nogal taamlik verfynd en die daaropvolgende produkte heeltemal duursaam en aantreklik. In baie gevalle het selfs die verskeie pragtige kleure ink wat gebruik is, deur die eeue heen leesbaar gebly. So ook die papius en perkamente van diervelle waarop geskryf is

Wat nog?

Ons ken nie die presiese datums vir die voortbrenging van enige van die boeke in die Bybel nie. Ook weet ons nie presies uit hoeveel mondelinge-, uit hoeveel reeds geskrewe- of uit hoeveel ooggetuie-materiaal elke boek saamgestel is nie. Byvoorbeeld: Daniël haal Jeremia aan in Dan 9:2 as *“uit die Skrifte”* waarmee bedoel word die versameling gewyde geskifte waarna later verwys is as *Die Profete*. Nog 'n voorbeeld: God het die Tien Gebooie op twee plat klippe geskryf en vir Moses gegee (Deu 5:22). Moses het die verbondsboek en God se gebooie en bepalinge (Eks 20.1 tot 23.33) op skrif gestel en die volk van God het ingestem om dit te gehoorsaam (Eks 24.3-7). 'n Ander voorbeeld is die boek Deuteronomium, wat Moses *“...tot die laaste woord toe, in 'n boek opgeteken het”* (Deu,31.24). Toe het hy bevel gegee (vers 26), *“Vat hierdie wetboek en sit dit langs die verbondsark... Dit moet daar bly om teen julle te getuig.”* Hierdie boek is later oorgeplaas na Salomo se tempel waar dit dekades lank heeltemal veronagsaam is. In 625 v.C., is dit weer ontdek tydens die herstel van die tempel. En nadat dit gelees is, het koning Josia hom tot die Here bekeer – 2 Konings, hoofstukke 22-23. Ander gedeeltes het hulle oorsprong gehad in redevoerings en spreekwoorde wat as gesaghebbend geëien is. Daar is die voorbeeld van die godspraak wat in Miga 3:9-12 vermeld word, wat gemaak het dat koning Hiskia hom aanvanklik tot die Here bekeer het (Jer 26:17-19). Baie van die boeke van die Ou Testament bevat keurversamelings van gesagdraende uitlatings.

Kanon

Die 39 boeke van die Ou Testament is geskryf en versamel oor 'n tydperk van meer as 'n duisend jaar. Ons het gesien dat elke oorspronklike gedeelte van die *kanonieke* boeke was aanvanklik opgeskryf en naderhand met die hand gekopieer. Die woord *“kanoniek”* of *“kanon”* is in werklikheid 'n transliterasie of

transkripsie van 'n Griekse woord wat "standaard" of "maatstaf" beteken. "*Kanon*" is derhalwe die woord wat algemeen gebruik word om die versamelde boeke wat in die Bybel opgeneem is, aan te dui. Boeke wat op geestelike gebied as gesaghebbend en as egte geïnspireerde Skrif beskou word

Indeling van die Ou Testament

1. Die Ou Testament is in die **Hebreeuse** Bybel in drie hoofdele ingedeel, naamlik *die Wet*, *die Profete* en *die Geskrifte*. Jesus vermeld hierdie indeling in Luk 24.44, want deur na die belangrikste deel, naamlik "*die wet van Moses*" te verwys, word die hele versameling gewyde boeke van die O.T. bedoel [aldus *Strong's Lexicon* en *Die Bybel met Verklarende Aantekeninge*, 1959 oor Luk 16.16]. Dit word vermoed dat hierdie spesifieke indeling van die Hebreeuse O.T. gemaak is ná die Antiocheense vervolging, omtrent 164 jaar voor Christus se geboorte, deur Judas Makkabeüs en sy medewerkers.

Die eerste vyf boeke van die Ou Testament, Genesis—Deuteronomium (*die Wet*), is deur die Hebreërs van oudsher die *Tora* genoem, wat eintlik "onderrig" beteken. [Dit word in Grieks na verwys as die *Pentateug* wat "vyf volumes" beteken.] Die Tora vertoon God as die enigste Skepper en Onderhouer van die heelal. Dit leer dat die mensdom geskep is om God te aanbid en so met Hom gemeenskap te hê. In besonder word beskryf hoe die Hebreërs uit al die nasies gekies is om God se getuies te wees van Sy bestaan en almag in die wêreld. Paulus sê dan ook in Rom 3.2 dat die een groot voortreflikheid van die Jode is "*...dat God sy woorde aan die Jode toevertrou het.*" En hulle is nog nooit van ontrouheid in die *bewaring* van hierdie pand aan hulle toevertrou beskuldig nie. Hulle lewenswandel moes God se hoë morele en geestelike standarde weerspieël en hulle was beveel om spesifiek op te tree as 'n priesterlike koninkryk en 'n heilige volk. Te midde van 'n bygelowige heidense wêreld moes hulle toonbeelde wees van gehoorsaamheid en getrouheid aan die Een en Enigste God se geopenbaarde wilsbeskikking. Sodoende moes hulle as voorbeelde dien vir die **hele** mensdom. As hiervolgens geleef word, sal ryke seëninge volg, maar indien nie, sou straf nie uitbly nie.

Hoe merkwaardig is dit dat die Jode, wat ons bewaarders van die O.T. was, deur God verhinder is om wysigings aan te bring in die heilige geskrifte waarin selfs hulle sondes en volkskandes opgeteken staan. Alhoewel hulle hul profete gehaat en doodgemaak het (Jer 2:30 en Rom 11:3), het hulle nooit die profesieë sélf gewysig of geskend nie. Net koning Jojakim het 'n boekrol van die profeet Jeremia opgesny en verbrand (Jer 36:23 v.v.). Maar hierdie optrede is opgeteken as 'n daad van buitengewone boosheid; en dieselfde woorde was onmiddellik daarna weer opgeteken, met bykomstige ellendes woorde voorspel is, om so die mens se onmag teen Gods woord aan te toon. "*Daar is niks vals in wat die Here sê nie. Sy woorde is soos silwer wat oor en oor in 'n oond gesuiwer is*" (Ps 12:7).

Die Ou Testament was die Bybel wat deur Jesus, Paulus en die vroeë kerk gebruik en aangehaal is. Paulus getuig daarvan in Han 24:14 dat hy alles glo wat in *die wet* en *die profete* geskrywe is. Die eerste Christene het daaruit hulle godsdienstige leerstellings opgestel; daarvolgens hulle lewens ingerig; en daarin (kyk Joh. 1:45) hulle profetiese verwysings na Jesus Christus as die langverwagte Messias gevind.

2. Die indeling van die O.T. in die Protestantse Bybel is egter gerangskik in die volgorde:

van *Histories*, *Poëties* en *Profeties*:-

- Die *historiese* deel, Genesis—Ester, begin met die skepping van die wêreld; gevolg deur die groei en die verslegting van die volk Israel se lot; en eindig met Israel se terugkeer na sy vaderland ná 'n ballingskap van 70 jaar in Babel. Daar is 'n sekere mate van duplisering in die hele relaas en die gegewens word nie altyd in streng chronologiese volgorde weergegee nie. Nogtans is dit vol heilsbeloftes en geskiedkundig in die volste sin van die woord.
- Die *poëtiese* deel, Job—Hooglied, was saam gegroep oor hoofsaaklik omdat hulle byna geheel en al poëties van aard is. Hierdie boeke handel oor uiters persoonlike kwessies—van vrome toewyding aan God, tot menslike liefde.
- Die *profetiese* deel, Jesaja—Maleagi, bevat die ingewikkelde boodskappe van Israel se profete. Hierdie boodskappe is dringend, reguit, eietyds, geestelik geïnspireer, en vervul met vermaning, belofte of oordeel. Daar is ook 'n wydverspreidheid of algemeenheid omtrent hulle wat uitreik na nie slegs die ander nasies rondom Israel nie, maar wat inderdaad alle nasies van alle tye aanspreek.

Taal en Tema van die O.T.

Die boeke van die O.T. is oorspronklik byna uitsluitlik in Hebreeus opgeteken. Slegs enkele gedeeltetjies van Esra, Jeremia en Daniël is in Aramees geskryf—'n taal wat baie met Hebreeus ooreenkom. Daar was natuurlik baie ander boeke in antieke tye geskryf. Sommige word selfs in die O.T. genoem, soos byvoorbeeld die Boek van die Opregte [Jasher] in Jos 10.13 en 2 Sam 1.18. Daardie boeke het egter nie behoue gebly nie en hulle was in elk geval nie deur Israel as gewyde literatuur beskou nie. Maar deur God se beskikking is die boeke wat Hy geïnspireer het bymekaargemaak, *totdat die versameling van geskrifte uiteindelik voltooi is.*

Nieteenstaande 'n redelike mate van uiteenlopendheid van die Ou Testamentiese boeke, is daar tog ook 'n diepgaande eenstemmigheid teenwoordig. Trouens, wat die Ou Testament op een punt saamtrek, is dat dit 'n leerstelling weergee van 'n persoonlike God wat die wêreld geskep het en, *in weerwil van die mensdom se sondige afvalligheid van Hom*, nogtans hulle nie versaak het nie. Wat verder duidelik blyk, is dat God se Vaderlike besorgdheid geopenbaar word in sy uitkies van 'n volk om Hom bekend te stel aan die hele mensdom; en dat Hy redding aanbied aan enigen wat gewillig is om dit te

aanvaar. Die vele teologiese onderwerpe wat in die Ou Testament gevind word, vorm almal saam deel van hierdie uitreiking van God as die Skepper, Onderhouer en Verlosser van die wêreld.

Apokriewe boeke

Die “*apokriewe boeke*” is ’n aantal boeke waarvan die literatuur gedurende die tyd tussen die afsluiting van die Ou Testament en die begin van die Nuwe Testament ontstaan het. Die *Vulgaat*, amptelike Latynse vertaling van die Bybel in die Rooms Katolieke tradisie, beskou die boeke as “*deutero-kanonies*” d.w.s., op gelyke vlak met die ander 66 boeke. Die Rooms Katolieke het in 1546, tydens die Konsilie van Trente, amptelik besluit om die *apokriewe boeke* in hulle Bybel in te sluit. Dit is egter boeke van heeltemal twyfelagtige herkoms en, alhoewel dit (slegs aanvanklik) in die vroegste uitgawes van die King James Bybel ingesluit was, is hulle nie deur die Jode of Protestante as kanoniek, d.w.s. as egte geïnspireerde Skrif of as gesaghebbend, beskou nie. Wat die Ou Testament betref, is hierdie boeke derhalwe nooit in die Hebreeuse versameling opgeneem nie, maar tog wel in die Griekse vertaling van die Ou Testament, genoem die *LXX* of die *Septuaginta*. [Meer oor *LXX* hierna]. Omdat hulle inhoud legendaries is en nie in die Hebreeuse Bybel verskyn nie, is hulle ook nie in die Protestantse Bybel opgeneem nie.

Tussen Maleagi en Matteus

Die uitdrukking “jare van stilte” word soms gebruik om die tydperk van ± 400 jaar tussen die afsluiting van die Ou- en die aanvang van die Nuwe Testamentiese geskryfte te beskryf. Dit is egter ’n verkeerde benaming. Hoewel geen geïnspireerde profete in Israel opgetree het gedurende hierdie eeue nie en die Ou Testament tereg as voltooi geag is, het gebeure plaasgevind wat aan die latere Judaïsme sy besondere ideologie gegee het. Ook het dit deur die Voorsienigheid die weg voorberei vir Christus se koms en die verkondiging van sy Evangelie.

Vir ongeveer ’n eeu ná Nehemia se leeftyd het die Persiese Ryk Judea beheer. In hierdie tydperk het nie veel van belang gebeur nie, want die Jode was toegelaat om hulle godsdienstige gebruike sonder inmenging na te kom. Judea was deur hoë priesters regeer wat aan die Persiese regering verantwoordelik was. Dit het enersyds aan die Jode ’n groot mate van selfbestuur verseker, maar andersyds die priesteramp in ’n politieke taak laat ontaard.

Na die dood van Alexander die Grote in 323 v.C., was Judea ’n tyd lank onderwerp aan Antigonos, een van Alexander se generaals wat ’n deel van Klein-Asië beheer het. Daarna het die beheer oorgegaan in die hande van ’n ander generaal, Ptolemeus I, wat toe reeds Egipte oorheers het. Hy het ook bekend gestaan as Soter, of *Bevryder*. Hy het beslag gelê op Jerusalem op ’n Sabbatdag in 320 v.C. Ptolemeus was die Jode goedgesind. Baie Jode het hulle in Alexandrië gevestig, wat ’n belangrike sentrum geword het van Joodse denke wat vir eeue lank voortgeduur het. Terwyl Ptolemeus II (Filadelfus) regeer het,

het die Jode van Alexandrië die *Wet*, d.w.s. die *Pentateug*, in Grieks vertaal. Dit was in die tydperk êrens tussen die jare 250 en 150 v.C. Hierdie vertaling het daarna bekend gestaan as die *LXX* (Romeinse syfers vir 70: L=50, elke X=10) of die *Septuaginta*. Volgens oorlewering kom die naam *Septuaginta* van die “sewentig” vertalers (eintlik 72 – ses uit elk van die twaalf stamme van Israel) wat dan, so lui ‘n Joodse legende, bonatuurlik besiel sou gewees het om ‘n onfeilbare vertaling daar te stel. Soos reeds genoem, is dit in hierdie tydperk, tussen die Testamente, dat meeste van die *apokriewe boeke* geskryf is – boeke wat nie in die Hebreeuse of Protestantse Bybel opgeneem is nie.

In 40 v.C. het die Romeine vir Herodes die Grote aangestel as die alleenheerser oor Judea. Hy was uit Esau se nageslag, ironies genoeg. Dit was tydens die laaste dae van Herodes se regering dat Jesus gebore is (Mat 2:1). Dit dan is soos die historiese raamwerk gevorm was vir die koms van God se Messias. Soos Gal 4:4 dit stel, “...*toe die tyd wat God daarvoor bepaal het aangebreek het, het Hy sy Seun gestuur...*”

Die taalgebruik in Jesus se tyd

Jesus en die mense van Sy tyd was meer as een taal magtig. Aramees was gewoonlik die spreektaal in die daaglikse omgang. Hebreeus was die taal in die godsdienstige lewe, veral in aanbidding en Skriflesing (soos by Luk 4:16-21). ‘n Derde taal, dié van die oostelike Romeinse Ryk, was Grieks. Dit het aan die lig gekom dat selfs ortodokse Jode Grieks onderling in hulle daaglikse onderhandelinge met mekaar gebruik het. Dit blyk uit inskrywings op Joodse grafstene en handgeskrewe notas wat die Joodse verdedigers van die Masada-vesting aan mekaar gestuur het. Jesus self het soms Grieks gepraat, soos in Sy gesprek met ‘n Griekssprekende Siro-Fenisiëse vrou – Mar 7: 24-30.

Die Nuwe Testament

Die Nuwe Testament is ‘n samestelling van 27 boeke, afkomstig van 9 verskillende skrywers. Dit is boeke wat versamel en mettertyd saam met die Ou Testament gebruik is. Dit was oorspronklik in Grieks geskryf tydens die eerste eeu n.C. en is met verloop van tyd ingedeel in vyf afdelings. Die vier Evangelies kom eerste, want hulle vertel ons van die Here Jesus se bediening in die vlees; Handeling volg daarop, want dit vertel ons van Jesus se bediening in die Gees – deur middel van Sy eerste volgelinge; dan kom Paulus se briewe, want hy was die vernaamste teologiese spreekbuis van die vroeë kerk [soos blyk uit die tweede brief van Petrus (3:15, 16) waar verwys word na die gesag van “*al sy briewe*”]; daarna volg die sendbriewe; en laastens, Openbaring, wat die belangrike profetiese boek van die Nuwe Testament is.

Die skrywers van die Nuwe Testament kyk terug na die Ou Testament as ‘n voorafskaduwing, ja inderdaad as ‘n voorspelling van die tyd waarin hulle geleef het. God was besig om die wêreld voor te berei vir ‘n volkome en finale openbaring van Homself in sy Seun, Jesus Christus deur die tipes en sinnebeelde

wat Hy vroeër, in die O.T., gebruik het. Soos Heb 1:1-2 dit stel, *“In die verlede het God baiekeer en op baie maniere met ons voorvaders gepraat deur die profete, maar nou, in hierdie laaste dae, het Hy met ons gepraat deur die Seun. God het Hom deur wie Hy die wêreld geskep het, ook erfgenaam van alles gemaak.”* Jesus word dus deur die skrywers van die N.T. gesien as die vervulling van alles wat vooraf gegaan het en as die finale opsomming van al God se handeling met die mensdom. Omdat die Ou Testament derhalwe die aandag uitdruklik op Jesus gevestig het, het die vroeë Christene dit as hul eie Bybel gebruik en hulle lewens ooreenkomstig die geestelike leringe daarvan ingerig.

Juistheid van die Nuwe Testament

Die oorspronklike manuskripte van die N.T. is, soos in die geval van die O.T., nie beskikbaar nie. Nogtans is bevestiging van die juistheid van die Nuwe Testament se inhoud oorvloedig. Meeste van die boeke van die N.T. was tussen 50 - 100 n.C. geskryf en gedurende die tydperk tussen die 2de en 3de eeu na Christus (d.w.s. ± 150 n.C.) gekopieer. Van al die boeke in die N.T. is Openbaring die boek waarvan die minste kopieë bewaar gebly het, naamlik om en by 300 Griekse manuskripte.

In 1964 was daar al 4 969 gekopieerde manuskripte van die N.T. beskikbaar (Metzger, *The Text of the New Testament*, pp. 31-33). Natuurlik bevat meeste van die manuskripte slegs gedeeltes van die N.T., maar 50 van hulle is tog wel van die volledige Nuwe Testament. Nog geskrifte wat gebruik is om die inhoud van die N.T. mee te kontroleer, is die baie ander weergawes, soos die Ou-Latynse- en die Siriese-vertalings, wat so ver teruggaan as 150 n.C. Verder is daar ook nog die bekende *Vulgaat*, 'n Latynse vertaling deur die kerkvader Hieronymus (382 - 405 n.C.). [Oor Hieronymus se *Vulgaat* word hierna meer gesê.]

Hieronymus se Vulgaat

In die 1ste eeu na Christus het daar twee vertalings van die O.T. bestaan, naamlik die oorspronklike Hebreeuse en die latere Griekse vertalings. Maar die vroeë Christene het 'n Latynse vertaling nodig gevind vir beide die O.T. en die groeiende Nuwe Testament. Dit was veral vanweë hulle sendingwerk in Noord-Afrika waar Latyn die oorheersende taal was. Voor die einde van die 2de eeu n.C. was sommige boeke van die Bybel reeds in Latyn vertaal, want skrywers van die 3de eeu toon 'n uitgebreide kennis van die Latynse weergawes. Hierdie verskeie vertalings het egter met tyd só vermenigvuldig en in só 'n bonte verskeidenheid ontaard, dat Pous Damasus vir die kerkvader Hieronymus die taak opgelê het om 'n standaard Latynse teks op te stel wat toe in 405 n.C. voltooi is. Dit het die benaming *Vulgaat* gekry en was daarna die standaard teks wat alom in gebruik was vir meer as 'n duisend jaar. Trouens, dit is nog steeds die amptelike teks vir die Rooms-Katolieke Kerk.

Geskiedenis wat vroeë Christene geraak het

Ons lees in Hand.11:26 “... en die dissipels is in Antiochië vir die eerste keer Christene genoem.” Daar was baie keerpunte in die geskiedenis van die vroeë Christene. Maar miskien was hulle grootste krisis ervaar met wat aan die gang gesit is deur Keiser Diocletianus op 23 Februarie 303. Hierdie laaste groot vervolging deur die Romeinse Ryk het langamerhand begin en het met verloop van tyd ontsettend gewelddadig geword. Dit was die Staat se siening dat hul vyand nie soseer die Christene se geboue of die Christene self was nie, maar die boeke wat hulle besit het. As die boeke nie vernietig word nie, sou die inhoud daarvan soos saad maar altyd aanhou voortplant tot ver in die toekoms. Derhalwe is ‘n baie groot hoeveelheid kopieë van die Skrif van verraaiers bekom en vernietig. Maar nie alle Christene was verraaiers nie. Afskrifte van die Skrif was begrawe of weggesteek en later weer te voorskyn gebring.

Die mislukking van hierdie laaste vervolging was die begin van die Kerk se oorwinning. Konstantyn, wat later in die geskiedenis bekend gestaan het as die eerste Christen-Keiser, is in die jaar 306 deur sy troepe as Keiser Augustus uitgeroep te York. In 312 is hy met hierdie selfde titel deur die Senaat in Rome verwelkom. ‘n Jaar later is die Edik van Milaan uitgevaardig wat godsdiensvryheid gewettig het. Konstantyn het in 324 die enigste Keiser geword. Daarmee was die oorwinning vir die Kerk voltooi. Omdat godsdien nou spesiale erkenning van die Staat ontvang het, het daar ‘n behoefte aan meer kerkgeboue ontstaan; en baie meer Bybels was nodig.

Vyftig Bybels vir die Keiser

Konstantyn het die middelpunt van die Romeinse Ryk ooswaarts verskuif vanaf Rome na Bisantium. Hy het dit as ‘n nuwe Rome herbou. Vir die kerke van die nuwe “Konstantinopel” het die Keiser persoonlik in 332 n.C. vyftig Bybels by Eusebius van Sesarea bestel. [Meer oor Eusebius hierna.] Die opdrag was dat beroepskrywers wat goeie vakkundigheid besit, die Heilige Skrifte in boekdele moes voorsien op velyn (perkamente van skaap- bok- of kalfsleer) vir gebruik in die kerke van die nuwe hoofstad.

Ander stede, in wedywering met Konstantinopel, het ook stappe gedoen om die beste kopieë wat geld kon koop te bekom. Of enige van die vyftig Bybels wat Konstantyn vir die kerke van die nuwe hoofstad bestel het vandag nog bestaan, kan nie vasgestel word nie. Wat wel met sekerheid gesê kan word, is dat boeke van dieselfde gehalte en tydperk wel bestaan. En hulle is ons vernaamste gesagdraende bronne vir die teks van die Griekse Bybel.

Die Kodeks

‘n Groot boekdeel, van die soort wat deur Konstantyn by Eusebius bestel is, word ‘n *kodeks* genoem. Die woord word gebruik om ‘n manuskrip te beskryf wat die vorm en voorkoms van vandag se boeke het, maar hulle is heelwat groter en van velyn (leer) gemaak. Reeds teen die tweede eeu v.C.

is boekrolle al geleidelik deur kodekse vervang. Boeke soos ons dit vandag ken, het uit die kodeks ontwikkel. Met die opstel van die *LXX* of *Septuaginta* (die vertaling van die O.T. in Grieks tussen die jare 250 en 150 v.C.), was die kodeksvorm gebruik.

In vroeër dae het 'n kerk wat die Skrifte besit het, dit in verskeie seksies gehad. Die Nuwe Testament sou byvoorbeeld die Evangelies as een gedeelte gehad het en in 'n tweede deel die briewe van Paulus. 'n Derde seksie sou uit die sendbriewe bestaan, ensovoorts. Maar mettertyd het dit 'n saak van kerklike en burgerlike trots geword om 'n volledige Bybel as 'n eenheid te besit.

Die bestaan van buite-Bybelse boeke

Die volgorde van die vier Evangelies soos ons dit vandag het, Matteus, Markus, Lukas en Johannes, is in ongeveer 180 n.C. deur een van die vroeë kerkvaders met die naam van Irenaeus vasgestel. Hy was 'n leerling van Polycarpus, Biskop van Smirna, wat op sy beurt 'n dissipel van Johannes was (vermoedelik die apostel Johannes).

Aan die begin van die jare 300 n.C. was daar egter nog onsekerheid by sommige of sekere ander boeke en briewe wat toe nog bestaan het in eredienste gebruik moes word. In besonder boeke soos *Die Herder van Hermas*, *Die Apokalips* (openbaring) *van Petrus*, *Die Handeling van Paulus*, *Die Brief van Barnabas*, die *Twee Briewe aan die Korintiërs* (toegeskryf aan Clemens van Rome) en geskrifte, uit die tweede eeu afkomstig, genaamd *Die Leer van die Apostels* (ook *Didache* genoem). Irenaeus en Clemens het gemeen dat *Die Herder van Hermas* Skriftuurlike boeke was.

Eusebius

Eusebius van Sesarea by wie Konstantyn, soos vroeër aangedui, die vyftig Bybels bestel het, was 'n kerkvader van die vierde eeu en ook 'n geskiedskrywer en 'n kenner van die Tora. Hy het die hele kwessie van onsekerheid deeglik nagevors. Aan die hand van 'n lys van kanonieke boeke genaamd "*Kanon Muratori*", uit die tweede eeu afkomstig, het Eusebius hom baie sterk uitgespreek teen die gebruik van daardie ander boeke en briewe hierbo genoem. Hy het hulle ná 'n deeglike ondersoek as oneg bestempel en bevind dat hulle oorsprong nie werklik apostolies was nie.

Ander belangrike boekdele

'n Paar dekades ná Eusebius het die *Kodeks Vatikanus*, 'n Griekse boekdeel met beide die Ou- en die Nuwe Testamente, 'n volledige Nuwe Testament bevat soos ons dit vandag ken. Maar kort daarna het die *Kodeks Sintaïkus* nog steeds *Die Brief van Barnabas* en *Die Herder van Hermas* ingesluit. Nog later, teen die einde van die vierde eeu, het die *Kodeks Aleksandrinus* die *Herder* en *Barnabas* uitgesluit, maar steeds die twee briewe van Clemens bevat. Die *Kodeks*

Vatikanus word minstens sedert 1481 in die biblioteek van die Vatikaanstad, Rome gehou. *Kodeks Sintaïkus* is in 1933 van die Sowjet Unie gekoop en word in 'n Britse museum bewaar. Die *Kodeks Aleksandrinus*, wat Engeland in 1627 bekom het, word ook in die Britse museum bewaar. Nie een van hierdie kodekse is nou meer volledig nie, byvoorbeeld, van die ongeveer 820 blaaie waaruit die *Vatikanus* oorspronklik bestaan het, het net 759 oorgebly. Slegs 390 van die 730 blaaie van die *Sintaïkus* het behoue gebly.

Athanasius

In die jaar 367 het Athanasius, 'n Biskop van Aleksandrië, gebruik gemaak van die geleentheid van sy jaarlikse Paasfees-brief ('n brief aan al die kerke en kloosters onder sy jurisdiksie) om te verduidelik waaruit die Ou- en Nuwe Testamente moet bestaan. In terme van die Nuwe Testament het hy die 27 boeke aangedui wat ons vandag het. Van hulle het hy geskryf: "Hierdie is die 'Fonteine van Saligheid en Redding', sodat enigeen wat dors het bevredig kan word met die boodskap wat hulle bevat. Slegs in hulle word die leer van suiwer godsdiens aangekondig as die 'Evangelie'. Laat niemand by hierdie boeke byvoeg of enigiets van hulle wegneem nie."

Uit 'n brief wat Hieronymus (die opsteller van die Latynse *Vulgaat*, soos vroeër aangedui) in 414 geskryf het, blyk dat hy die lys van Nuwe Testamentiese boeke aanvaar het soos dit deur Athanasius gerangskik is – 'n lys wat die buite-Bybelse boeke uitgesluit het en wat ooreenstem met vandag se Nuwe Testament. Met ander woorde, Hieronymus het mettertyd aanvaar dit waaroor toe reeds algemene eenstemmigheid bereik was. En dit bevestig dat vroeg in die jaar 400 die kanon van die Nuwe Testament reeds 'n soort plegtige, onwankelbare status bereik het – dit kon nie meer gewysig word nie. Sedert daardie tyd het die kanon van die Nuwe Testament deur die geskiedenis, die tradisie en die gebruik in eredienste, onwrikbaar gevestig geraak. Ten spyte van sommige geleerdes se pogings om boeke by te voeg, weg te laat of kanonieke boeke te betwis, het hierdie 27 boeke van die N.T. wêreldwyd die onverhandelbare spilpunt en hartaar van die Christendom gebly –

En hoekom is dit so?

Want nadat al die voorgaande gesê is, moet ons dit baie duidelik verstaan dat die besluit oor watter geskryfte kanoniek is, hoegenaamd nie die blote toestaan van goedkeuring deur 'n individu of 'n instelling soos 'n kerklike liggaam was nie. Dit is intendeel veelmeer 'n kwessie van, eerstens, mense wat deur God gelei is om te besef wat Hy alreeds in aansyn geroep het as gesaghebbende onthullings; en tweedens, mense wat deur God gelei is om te weet hoe om vas te stel watter boeke nie hulle oorsprong by God gehad het nie. Anders gestel: die Kerk het nie die Skrif geskep nie; in plaas daarvan het die Woord van God self die absolute voorrang en is dit die fondament waarop die Kerk gebou is. Dit is trouens wat die Skrif self sê: Sien die Byvoegsel aan die einde. Jesus self het geleer dat die Woord onveranderlik en selfstandig is en dat die Here nie van die mens afhanklik is om hand by te sit sodat God sy doel

daarmee kan bereik nie: *“Dit verseker Ek julle: Die hemel en die aarde sal eerder verbygaan, as dat een letter of lettergrepie van die wet sal wegval voordat alles voleindig is”* (Mat 5.18). Dit is duidelik dat Jesus sy stempel van goedkeuring op die Skrif plaas wanneer Hy so daarna verwys. Vir die Woord om hierdie kwaliteit te besit, móét dit van God afkomstig wees. Daarom kan Paulus uit oortuiging skryf, *“Want alles wat tevore geskrywe is, is tot ons lering tevore geskrywe, sodat ons deur lydsaamheid en bemoediging van die Skrifte hoop kan hê”* (Rom 15.4).

Geleidelik toenemend van aard

Ons lees in Efe 3.5 *“Nog nooit tevore in die geskiedenis is die geheimenis aan die mensdom bekend gemaak soos God dit nou deur die Gees aan sy heilige apostels en profete geopenbaar het nie.”* Dit blyk duidelik dat God, deur vir ons die Bybel te gee, met die mens op ’n progressiewe wyse gehandel het. Soos wat elke boek van die 66 onder leiding van die Heilige Gees neergeskryf is, het dit algaande iets nuut, iets noodsaaklik en iets wat vir die mens bevorderlik is, toegevoeg. Alhoewel sommige boeke groot spronge vir die mens se begrip van God se bedoelinge met ons oplewer, en ander boeke oënskynlik net klein treetjies daarin gee, het elkeen met verdrag al meer tot die dryfkrag van God se openbaring bygevoeg – totdat Hy sy hele onthulling aan die mens voltooi het met die finale hoofstukke van die Openbaringboek.

BYVOEGSEL

(Die Woord is afkomstig van God)

2 Samuel 23:2 “Die Gees van die Here het deur my gepraat, ja, sy woord was op my lippe.

Handelinge 26:16 ...Ek (Jesus) het aan jou verskyn om jou as my dienaar aan te stel. Jy moet getuie wees van wat jy van My gesien het en van wat Ek jou nog sal laat sien.

Galasiërs 1:11-12 Dit moet julle goed besef, broers: die evangelie wat ek verkondig, is nie deur ’n mens uitgedink nie. Ek het dit ook nie van ’n mens ontvang of by ’n mens geleer nie. Inteendeel, Jesus Christus het dit in ’n openbaring aan my gegee.

1 Korintiërs 14:37 Iemand wat dink dat hy ’n profeet is of ’n ander gawe van die Gees besit, moet erken dat wat ek aan julle skrywe, ’n bevel van die Here is.

Efesiërs 3:3 Hy het sy geheimenis deur ’n openbaring aan my bekend gemaak, soos ek dit hierbo kortliks beskrywe het,

1 Tessalonisense 2:13 Ons dank God dan ook gedurig daarvoor dat julle die boodskap van God wat julle van ons gehoor het, ontvang en aangeneem het in die oortuiging dat dit nie mensewoorde is nie, maar die woord van God. En dit is ook inderdaad die woord van God, soos die uitwerking daarvan op julle wat glo, bewys.

2 Timoteus 3:16 Die hele Skrif is deur God geïnspireer en het groot waarde om in die waarheid te onderrig, dwaling te bestry, verkeerdhede reg te stel en 'n regte lewenswyse te kweek,

1 Petrus 1:10-12 In verband met hierdie saligheid het die profete, wat die genade verkondig het wat vir julle bestem is, deeglik en noukeurig ondersoek ingestel. Die Gees van Christus wat in hulle was, het vooruit verkondig dat Christus moet ly en daarna verheerlik sal word, en hulle het probeer naspur wat die tyd en die omstandighede sou wees wat die Gees bedoel het. Aan hulle is geopenbaar dat wat hulle geprofeteer het, nie vir hulleself bedoel was nie, maar vir julle. Nou het dié wat die evangelie aan julle verkondig het, dit aan julle bekend gemaak deur die Heilige Gees wat van die hemel af gestuur is. Dit is dinge waarin selfs engele begerig is om insig te kry.

2 Petrus 1:20-21 Dít veral moet julle weet: geen profesie in die Skrif kan op grond van eie insig reg uitgelê word nie, want geen profesie is ooit deur die wil van 'n mens voortgebring nie. Nee, deur die Heilige Gees meegevoer, het mense die woord wat van God kom, verkondig.

1 Johannes 5:9 Ons aanvaar mense se getuienis, hoeveel te meer die getuienis van God, want dit is God wat getuig, en die getuienis handel oor sy Seun. †

<http://www.bybelgenootskap.co.za/index.php/af/component/content/article/8?itemid=28&> =

oorsprong van die bybel

Weet jy ...

- [wat die woord "Bybel" beteken?](#)
- [hoe die Bybel saamgestel is?](#)
- [wanneer en deur wie die Bybel geskryf is?](#)
- [waarom ons die Bybel kan vertrou?](#)

wat die woord "Bybel" beteken

Die Afrikaanse woord "Bybel" is afgelei van die Grieks *biblia*, wat "boeke" beteken. Die vroeë Christene het die versameling boekrolle waaruit hulle geskrifte bestaan het, "biblia" genoem. Hierdie is 'n akkurate term vir die boek wat ons vandag die Bybel noem. Die Bybel word as een boek gebind en gebruik, maar eintlik is dit 'n versameling van 66 boeke in een volume. Die Bybel wat jy in jou hand het, is eintlik 'n soort minibiblioteek!

hoe die Bybel saamgestel is

Die Bybel bestaan uit twee gedeeltes wat die Ou Testament en die Nuwe Testament genoem word. Die woord "testament" is 'n vertaling van die Hebreeus *berith* en die Grieks *diatheke*. Beide hierdie woorde verwys na 'n "verbond" of 'n plegtige ooreenkoms. Christene beskou die Ou Testament as die Ou Verbond wat God met die Israeliete gesluit het. Die geskiedenis van Israel en die wette van Moses soos dit in die Ou Testament opgeteken is, berei die mensdom voor op die Nuwe Verbond wat in Jeremia 31:31-34 voorspel word. By die laaste paasmaaltyd wat Jesus Christus saam met sy dissipels geëet het, het Hy amptelik die Nuwe Testament of Nuwe Verbond ingestel (Matteus 26:28). Die twee Testamente bestaan saam uit 66 boeke – 39 boeke in die Ou Testament en 27 boeke in die Nuwe Testament.

ou testament

Die Ou Testament, wat ook die Joodse Bybel is, is oorspronklik in Hebreeus en Aramees geskryf. Dit bevat die geskiedenis van die Israeliete en God se handeling met hulle,

sowel as profesieë wat die pad voorberei vir die koms van die Messias, die beloofde Verlosser wat God sou stuur. In die Joodse tradisie word dit in drie hoofde ingedeel: die Torah (die eerste vyf boeke van die Bybel), die Profete en die Geskrifte. Die Christelike Ou Testament bevat presies dieselfde boeke as die Joodse Bybel, maar hulle is in 'n ander volgorde gerangskik na aanleiding van 'n antieke Griekse vertaling.

nuwe testament

Die Nuwe Testament is oorspronklik in Grieks geskryf. Die vier Evangelies in die Nuwe Testament maak Jesus Christus bekend as die beloofde Verlosser wat God sou stuur, en dit vertel van sy lewe en leringe. Die Evangelies is deur vier van Jesus se dissipels geskryf. Die skrywers beskryf almal dieselfde gebeurtenisse, maar elkeen vanuit sy eie, besondere perspektief. Die woord "Evangelie" kom van die Grieks *euangelion*, wat "goeie nuus" beteken. Die Handeling van die Apostels vertel van die lewe in die vroeë Christelike kerk en hoe hulle hulle geloof oor die destydse wêreld versprei het. Die Briewe in die Nuwe Testament is deur verskillende mense (onder andere die apostels Paulus en Petrus) aan spesifieke kerke, groepe of persone geskryf. In die briewe word aktuele probleme van die ontvangers aangespreek. Die leerstellings van die Christelike geloof word ook in die Nuwe-Testamentiese briewe uiteengesit, en gelowiges word aangemoedig om volgens daardie geloof te lewe. Openbaring is die laaste boek in die Bybel. Dit is 'n visioen wat die voleinding van die Evangelie van Jesus Christus beskryf.

hoofstuk- en versnommers

Die Bybel is nie oorspronklik met hoofstuk- en versnommers geskryf nie; dit is heelwat later bygevoeg om die leser te help om enige Bybelgedeelte makliker te vind. Stephen Langton, 'n Engelse teoloog en Bybelkundige, het vroeg in die 13de eeu nC die hoofstuknommers soos dit vandag lyk, in die Engelse Bybel aangebring. Versverdeling is al van die 6de of 7de eeu nC in die Joodse Bybel gebruik, en hierdie sisteem is in die 16de eeu nC deur die beroemde Franse drukkers, Henri en Robert Estienne, in die Bybel ingevoer.

wanneer en deur wie die Bybel geskryf is

Die Bybel is 'n uitsonderlike Boek. Dink net 'n bietjie: 'n groot verskeidenheid skrywers – van skaapwagters tot konings – het vir ten minste 1 200 jaar lank daaraan geskryf, en tog bevat die verskillende boeke een en dieselfde boodskap en begrip van wie God is! Die Ou Testament het die mensdom voorberei vir die Evangelie van Jesus Christus soos dit in die Nuwe Testament opgeskryf is.

wanneer die Bybel geskryf is

Lank voordat die dinge wat in die Ou Testament beskryf word, neergeskryf is, om die waarheid te sê lank voordat die skryfkuns uitgevind is (4de millennium vC), is hierdie geskiedenis mondelings van geslag tot geslag oorgedra deur pa's, ma's, leiers in die gemeenskap en storievertellers. In 'n stadium is hierdie vertellings neergeskryf. Omdat die materiaal waarop die mense geskryf het, ná 'n tyd vergaan het (bv papyrusrolle), was dit deur die jare nodig om die teks oor te skryf. Die neerskryf en oorskryf van die boeke van die Ou Testament het vir baie eeue voortgegaan. Ons weet nie presies in watter jaar sommige van hierdie boeke geskryf is nie. Daar is wel ander boeke waaroor daar tog

'n mate van eenstemmigheid bestaan ten opsigte van die tyd wanneer hulle geskryf is. Die boeke van die Ou Testament is hoofsaaklik gedurende die 6de eeu vC deur die Joodse ballinge in Babilon versamel en geredigeer. Die versameling boeke waaruit die Ou Testament bestaan, is teen die einde van die 1ste eeu nC vasgestel en dit het tot vandag toe onveranderd gebly.

Omdat die Nuwe Testament heelwat meer onlangs geskryf is, kan die meeste Nuwe-Testamentiese boeke redelik akkuraat gedateer word. Dit is hoofsaaklik in die tweede helfte van die 1ste eeu nC geskryf. Die Evangelies sowel as die Handeling van die Apostels is deur ooggetuies geskryf, alhoewel daar ook van die getuienis van ander mense behalwe die skrywers gebruik gemaak is. Die boeke van die Ou Testament is oor 'n tydperk van honderde jare geskryf, maar die Nuwe Testament is nie meer as 'n halfeeu ná die gebeurtenisse waarvan dit getuig, neergeskryf nie. Minder as 'n eeu nadat die Nuwe-Testamentiese boeke geskryf is, is dit deur die breë Christengemeenskap as gesaghebbend beskou, en teen die einde van die 4de eeu nC is die boeke van die Nuwe Testament soos ons dit vandag het, amptelik deur die kerk as gesaghebbend verklaar.

die skrywers

'n Groot verskeidenheid menslike skrywers was betrokke by die neerskryf van die boeke van die Bybel. Dit sluit profete soos Moses, Daniël en Jesaja, geleerde mense soos Esra, konings soos Dawid en Salomo, en apostels van Jesus Christus soos Petrus en Paulus in. As gevolg van die verskeidenheid skrywers, "hoor" die Bybelleser die Woord van God na hom of haar toe kom deur baie verskillende style en stemme en vanuit verskillende perspektiewe. Die feit dat so 'n groot aantal verskillende mense 'n versameling boeke oor so 'n lang tydperk kon skryf en dat al hierdie boeke dieselfde sentrale boodskap en begrip van God het, kan net as 'n Goddelike wonderwerk beskryf word. Die Bybel is werklik 'n ongelooflike boek – om die waarheid te sê, dit is die Woord van God aan mense van alle ouderdomme en nasionaliteite!

waarom ons die Bybel kan vertrou

Daar is mense wat twyfel aan die suiwerheid en die egtheid van die Bybel wat ons vandag besit. Christene glo dat die Bybel die Woord van God is en dat God self menslike skrywers geïnspireer het om die boeke van die Bybel te skryf. Afgesien van die feit dat die Bybel self daarop aanspraak maak dat dit die geïnspireerde Woord van God is (kyk by 2 Timoteus 3:16), is daar heelwat ander feite wat ook genoem kan word om hierdie geloofsoortuiging te bevestig. Die geleerdes – Jode sowel as Christene – wat die Skrif deur die eeue heen oorgeskryf het, het baie noukeurig te werk gegaan. Uit die groot aantal Bybelse manuskripte wat ontdek is, is dit duidelik dat hierdie mense akkurate werk gedoen het.

Alhoewel die oorspronklike manuskripte van die Bybelboeke lankal vergaan het (as gevolg van die bederfbare aard van die antieke papyrusrolle), bestaan daar tienduisende Ou-Testamentiese manuskripte en fragmente van manuskripte wat van reg oor die antieke wêreld kom. 'n Goeie voorbeeld van antieke manuskripte wat die betroubaarheid van die teks van die Ou Testament bevestig, is die Dooie See-rolle wat van die 3de eeu vC tot die 1ste eeu nC dateer.

Tot op hede is daar meer as 5 000 manuskripte en fragmente van manuskripte van die Nuwe Testament ontdek. Soos in die geval van die manuskripte van die Ou Testament, is hulle op baie verskillende plekke in die antieke wêreld ontdek. Sommige van die beskikbare kopieë is net meer as 'n eeu ná die skryf van die oorspronklike manuskripte gemaak. As 'n mens hierdie oorweldigende getuienis ten opsigte van die suiwerheid en die egtheid van die Bybelteks in ag neem, kan 'n mens heelhartig met sir Frederic Kenyon saamstem: "Die Christen kan die hele Bybel in sy hand neem en sonder vrees of huiwering sê dat hy die ware Woord van God vashou, die Woord van God wat sonder wesenlike verlies deur die eeue heen van geslag tot geslag oorgelewer is."

Ondanks die swaar vervolging van die Christene en hulle geloof, en ondanks pogings om alle bestaande Bybels te vernietig (bv pogings deur die Romeinse keiser Diocletianus van ongeveer 302-305 nC), sowel as venynige akademiese aanvalle vanuit wetenskaplike, psigologiese en filosofiese kringe, bly die Bybel steeds die mees gepubliseerde boek in die wêreld vandag. Miljoene mense se lewens is deur die eeue deur hierdie Boek beïnvloed. Tot vandag toe word mense steeds deur die goddelik-geïnspireerde boodskap van die Bybel aangespreek en verander. Baie gelowiges, waaronder sommige van die Nuwe-Testamentiese skrywers, het al 'n martelaarsdood gesterf vir hulle geloof in die God van die Bybel.

Om die boodskap van die Bybel te glo en te verstaan, is uiteindelik 'n stap van geloof. Ons bede is dat God self, die Skrywer van hierdie Boek, vir jou 'n gelowige hart mag gee sodat jy sy persoonlike boodskap aan jou kan begryp en glo.